P9_TA(2022)0350

Tvrdé potlačování svobody sdělovacích prostředků v Myanmaru, zejména případy Htet Htet Khineové, Sithua Aunga Myinta a Nyeina Nyeina Ayeové

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. října 2022 o tvrdém potlačování svobody sdělovacích prostředků v Myanmaru, zejména o případech Htet Htet Khineové, Sithua Aunga Myina a Nyein Nyein Ayeové (2022/2857(RSP))

(2023/C 132/09)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Myanmaru/Barmě,

— s ohledem na rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/243 ze dne 21. února 2022, kterým se mění rozhodnutí 2013/184/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Myanmaru/Barmě, kterým se ukládá čtvrté kolo sankcí vzhledem k pokračující závažné situaci a ke stále rozsáhlejšímu porušování lidských práv v Myanmaru/Barmě ([1]),

— s ohledem na článek 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který zakotvuje právo na svobodu projevu a informací,

— s ohledem na aktuální informace o situaci v oblasti lidských práv v Myanmaru, které úřadující vysoká komisařka OSN pro lidská práva ústně představila dne 26. září 2022 v Radě OSN pro lidská práva,

— s ohledem na prohlášení mluvčí Evropské služby pro vnější činnost ze dne 29. září 2022 o posledním odsouzení státní kancléřky Aun Schan Su Ťij,

— s ohledem na § 505 písm. a) myanmarského trestního zákoníku,

— s ohledem na pětibodový konsenzus Sdružení národů jihovýchodní Asie ze dne 24. dubna 2021,

— s ohledem na článek 19 Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966 o svobodě přesvědčení a projevu,

— s ohledem na čl. 144 odst. 5 a čl. 132 odst. 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že dne 1. února 2021 myanmarská vojenská junta, známá jako Tatmadaw, nelegálně převzala moc a za použití síly svrhla legitimní orgány;

B. vzhledem k tomu, že v srpnu 2021 oznámil vrchní velitel vojenské junty Min Aung Hlain, že sám sebe jmenuje předsedou vlády a že výjimečný stav bude prodloužen do srpna 2023;

C. vzhledem k tomu, že legitimní prezident Win Myin a státní kancléřka Aun Schan Su Ťij jsou od vojenského převratu zadržováni na základě řady nepodložených a politicky motivovaných obvinění a byli již odsouzeni k několika letům odnětí svobody ve vězení a v pracovních táborech; vzhledem k tomu, že pokud by byla státní kancléřka Aun Schan Su Ťij odsouzena za všech jedenáct obvinění, mohla by být odsouzena k trestu odnětí svobody až na 102 let;

D. vzhledem k tomu, že od státního převratu, k němuž došlo dne 1. února 2021, bylo juntou zatčeno více než 15 500 a zabito více než 2 300 osob, včetně nejméně 188 dětí;

E. vzhledem k tomu, že vojenský režim od vojenského převratu soustavně oslabuje svobodu sdělovacích prostředků a porušuje lidská práva novinářů v zemi; vzhledem k tomu, že Myanmaru patří podle indexu svobody tisku, který vypracovala v roce 2022 organizace Reportéři bez hranic, 176. místo ze 180 zemí; vzhledem k tomu, že myanmarské vojenské orgány omezují přístup k sociálním médiím, internetu a dalším nezávislým zdrojům informací;

([1]) Úř. věst. L 40, 21.2.2022, s. 28.

Čtvrtek 6. října 2022

F. vzhledem k tomu, že dne 14. února 2021 zavedla vojenská junta Tatmadaw změny trestního zákoníku a trestního řádu, které se staly primárními právními ustanoveními používanými k obviňování novinářů, studentských vůdců, státních úředníků a dalších osob, které se staví proti vojenskému režimu; vzhledem k tomu, že nově zavedený § 505 písm. a) trestního zákoníku, který zakazuje vyvolávání strachu, šíření nepravdivých zpráv a podněcování k trestným činům proti státním zaměstnancům, za které lze uložit trest odnětí svobody až na tři roky, využívá armáda mimo jiné k vedení trestního stíhání proti novinářům; vzhledem k tomu, že vojenské soudy v Myanmaru vedou soudní řízení za zavřenými dveřmi;

G. vzhledem k tomu, že od státního převratu v roce 2021 zakázala junta sdělovací prostředky, které podávaly zprávy o činnosti armády, nebo je donutila opustit Myanmar; vzhledem k tomu, že mnoho zakázaných sdělovacích prostředků se zásadním způsobem podílelo na informování o situaci v Myanmaru; vzhledem k tomu, že myanmarský lid a lidé v zahraničí jsou na těchto sdělovacích prostředcích do značné míry závislí;

H. vzhledem k tomu, že byli zabiti nejméně čtyři novináři, včetně fotografů Soeho Nainga a Ayeho Kyawa, kteří zemřeli ve vazbě poté, co byli údajně mučeni, a místního redaktora Pua Tuidima, který byl údajně svévolně popraven armádou poté, co byl použit jako lidský štít; vzhledem k tomu, že se objevily četné zprávy o mučení a zneužívání;

I. vzhledem k tomu, že po převratu v únoru 2021 následovala vlna zatýkání novinářů; vzhledem k tomu, že od vojenského převratu bylo zatčeno nejméně 140 novinářů, v myanmarských věznicích je v současné době zadržováno 53 pracovníků sdělovacích prostředků a téměř 25 novinářů bylo odsouzeno; vzhledem k tomu, že Myanmar má druhý nejvyšší počet vězněných novinářů na světě;

J. vzhledem k tomu, že novináři Htet Htet Khineová a Sithu Aung Myin byli zatčeni v srpnu 2021, šest měsíců po převratu;

K. vzhledem k tomu, že dne 27. září 2022 byl nezávislá reportérka BBC Media Action Htet Htet Khineová odsouzena ke třem letům odnětí svobody a nuceným pracím; vzhledem k tomu, že Htet Htet Khineová byla poprvé odsouzena již 15. září 2022 k tříletému trestu a nuceným pracím za údajné porušení § 505 písm. a) trestního zákoníku, který kriminalizuje podněcování a šíření falešných zpráv;

L. vzhledem k tomu, že Sithu Aung Myin stále čeká na soudní řízení na základě obvinění z „podněcování“ a „rozvratné činnosti“ za články kritizující myanmarskou armádu, za což mu hrozí souhrnný trest odnětí svobody v délce 23 let; vzhledem k tomu, že zdravotní stav Sithua Aunga Myina se zhoršuje a vězeňské orgány mu upírají lékařskou pomoc;

M. vzhledem k tomu, že dne 14. července 2022 byla Nyein Nyein Ayeová, nezávislá novinářka známá také pod pseudonymem Mabel, odsouzena vojenským soudem ve věznici Insein v Rangúnu; vzhledem k tomu, že Nyein Nyein Ayeová byla odsouzena ke třem letům odnětí svobody za „vyvolávání strachu, šíření falešných zpráv a podněcování ke zločinům proti vládnímu zaměstnanci“ podle § 505 písm. a) trestního zákoníku; vzhledem k tomu, že Nyein Nyein Ayeová je 24. novinářem, který byl od převratu v roce 2021 odsouzen k trestu odnětí svobody;

N. vzhledem k tomu, že dne 1. srpna 2022 byl nezávislý novinář Maung Maung Myo odsouzen k šesti letům odnětí svobody na základě obvinění z terorismu za to, že údajně vlastnil fotografie a rozhovory s členy „Lidových obranných sil“, což je řada povstaleckých skupin, které bojují proti myanmarské vojenské vládě;

O. vzhledem k tomu, že dne 7. července 2022 byla k šesti letům odnětí svobody a nuceným pracím odsouzena Aung San Linová, novinářka tiskové agentury Demokratický hlas Barmy, za podněcování a šíření „falešných zpráv“ poté, co zveřejnila zprávu o tom, že vojenské síly spáchaly v oblasti Wetlet žhářské útoky na domovy tří stoupenců Národní ligy pro demokracii, která byla během státního převratu svržena;

P. vzhledem k tomu, že v červenci obnovil myanmarský vojenský režim trest smrti a popravil několik osob: jsou jimi bývalý poslanec parlamentu Phyo Zeya Thaw, přední aktivista Kyaw Min Yu, známý jako „Ko Jimmy“, jakož i Aung Thura Zaw a Hla Myo Aung; vzhledem k tomu, že vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, místopředseda Komise důrazně odsoudil „tyto politicky motivované popravy, které jsou dalším krokem k úplnému rozpadu právního státu a dalším očividným porušením lidských práv v Myanmaru“;

Q. vzhledem k tomu, že podmínky zadržování, kdy byly zdokumentovány případy bití a genderově podmíněného násilí, vyvolávají vážné obavy o bezpečnost a dobré životní podmínky zadržovaných osob;

R. vzhledem k tomu, že armáda vede agresivní válku proti etnickým menšinám, zabila velký počet civilistů a donutila miliony lidí uprchnout a hledat útočiště v jiných zemích; vzhledem k tomu, že vojenské vrtulníky nedávno ostřelovaly základní školu v regionu Sakain a zabily nejméně šest dospělých a sedm dětí; vzhledem k tomu, že podle nedávného prohlášení nezávislého odborníka na lidská práva jmenovaného OSN Toma Andrewse jsou podmínky „pro nespočet nevinných osob v Myanmaru čím dál horší až strašlivé“;

S. vzhledem k tomu, že myanmarská junta odmítá seriózně vyšetřit případy porušování lidských práv Rohingyů a nehodlá vyvodit odpovědnost pachatelů těchto činů; vzhledem k tomu, že ve svých funkcích zůstává většina vysokých armádních velitelů, kteří na útoky proti Rohingyům dohlíželi; vzhledem k tomu, že odpovědné orgány odmítají spolupracovat s mechanismy OSN; vzhledem k tomu, že beztrestnost je v myanmarském politickém a právním systému hluboce zakořeněna;

T. vzhledem k tomu, že Rusko a Čína vyvíjejí velké politické, vojenské i hospodářské úsilí o legitimizaci junty; vzhledem k tomu, že Rusko a myanmarská vojenská junta nedávno podepsaly plán spolupráce v oblasti mírového využívání jaderné energie na období 2022–2023; vzhledem k tomu, že Rusko a Čína, které jsou největšími dodavateli zbraní do Myanmaru, mají vazby na myanmarské ozbrojené síly; vzhledem k tomu, že obě tyto země opakovaně blokují pokusy Rady bezpečnosti OSN dohodnout se na prohlášeních o situaci v Myanamaru;

U. vzhledem k tomu, že vojenská junta se dne 24. dubna 2021 dohodla s vedoucími představiteli *Sdružení národů jihovýchodní Asie* (ASEAN) na pětibodovém konsensu, jehož prvním krokem bylo okamžité ukončení násilí v zemi;

1. důrazně odsuzuje násilný a nelegitimní režim vojenské junty v Myanmaru a jeho pokusy narušit silnou oddanost myanmarského lidu demokracii, vzhledem k tomu, že tento režim je založen na nezákonném převratu proti civilní vládě a má za následek mimořádně znepokojivou humanitární situaci a krizi v oblasti lidských práv v této zemi, která se vyznačuje rozsáhlou beztrestností; důrazně odsuzuje všechny způsoby pronásledování nezávislých novinářů;

2. vyzývá k okamžitému zrušení nezákonného nouzového stavu v Myanmaru, k obnovení civilní vlády, opětovnému návratu na cestu k demokracii a urychlenému otevření parlamentu za účasti všech jeho zvolených zástupců; podporuje úsilí vlády národní jednoty o směřování k mírové a demokratické budoucnosti;

3. vyzývá vojenskou juntu, aby bezpodmínečně propustila prezidenta Wina Myina, státní kancléřku Aun Schan Su Ťij a všechny ostatní, kteří byli zatčeni na základě nepodložených obvinění, aby předala moc legitimním orgánům, respektovala právní stát a svobodu sdělovacích prostředků a okamžitě ukončila vojenské útoky, nálety a násilí páchané proti obyvatelstvu Myanmaru;

4. naléhavě vyzývá vojenskou juntu, aby stáhla všechna politicky motivovaná obvinění proti pracovníkům tisku a sdělovacích prostředků a bezpodmínečně propustila všechny novináře, včetně Htet Htet Khineové, Sithua Aunga Myina, Nyein Nyein Ayeové, Maunga Maunga Mya, Thurina Kyawa, Hanthara Nyeina, Thana Htikeho Aunga, Ye Yinta Tuna, Tu Tu Thaové, Soeho Yarzara Tuna a Aunga Sana Lina; vyzývá juntu, aby poskytla nezbytnou lékařskou péči Sithuovi Aungovi Myinovi, jehož zdravotní stav vzbuzuje velké obavy;

5. odsuzuje represe vůči pracovníkům a odpírání práva na stávku; odsuzuje všechny společnosti a značky, které přímo či nepřímo podporovaly nebo podporují vojenský a policejní útlak a vydávání zatýkacích rozkazů na odborové předáky;

6. naléhavě vyzývá vojenskou juntu, aby okamžitě ukončila porušování lidských práv, včetně svévolného zatýkání a zadržování, mučení, sexuálního násilí a jiného špatného zacházení, stejně jako nespravedlivé soudní procesy s novináři a pracovníky sdělovacích prostředků; zdůrazňuje, že právníkům, obráncům lidských práv a rodinným příslušníkům by měl být umožněn faktický přístup do detenčních zařízení, aby mohli navštívit zadržované osoby; zdůrazňuje, že každý případ úmrtí ve vazbě by měl být okamžitě oznámen rodině dané osoby, měla by být zajištěna řádná dokumentace, tělo by mělo být vydáno a osoby odpovědné za týrání by měly být pohnány k odpovědnosti; vyzývá k nezávislému mezinárodnímu vyšetření všech případů údajného mučení a špatného zacházení a žádá, aby byli viníci pohnáni k odpovědnosti; zdůrazňuje, že žádné takzvané „informace“ získané v důsledku mučení a špatného zacházení nesmějí být nikdy připuštěny jako důkaz v soudním řízení;

7. trvá na tom, že svoboda sdělovacích prostředků má zásadní význam pro účinné fungování svobodných a demokratických společností a pro ochranu všech ostatních lidských práv a základních svobod; vzhledem k tomu, že novináři potřebují bezpečné prostředí, v němž mohou nezávisle pracovat;

8. vyzývá vládu národní jednoty, aby se jasně vyjádřila k otázce statusu Rohingyů, zejména k jejich právu na občanství a rovné uznání za myanmarskou etnickou skupinu a k jejich právu na návrat do země;

9. vyzývá Komisi a členské státy, aby i nadále podporovaly práci obránců lidských práv v Myanmaru; vyzývá delegaci EU v Myanmaru a velvyslanectví členských států, aby pozorně sledovaly případy novinářů, kteří jsou v současnosti zadržováni a vězněni, stejně jako případy politických lídrů a dalších; vybízí zástupce delegace EU a členských států EU v Myanmaru, aby se účastnili soudních řízení s novináři, pracovníky sdělovacích prostředků, bloggery a obránci lidských práv v této zemi,

kdykoli je povolen přístup; žádá diplomatické mise a mezinárodní dárce, aby obráncům lidských práv a pracovníkům sdělovacích prostředků, jimž hrozí pronásledování, poskytli podporu a případnou ochranu, a to i tím, že jim poskytnou bezpečné útočiště na velvyslanectvích a vydají mimořádná víza osobám, které potřebují ochranu;

10. vyzývá Komisi, aby prokázala, že režim „Vše kromě zbraní" žádným způsobem nepřináší užitek juntě, a v opačném případě aby od tohoto mechanismu dočasně odstoupila;

11. žádá EU a její členské státy, aby posílily mezinárodní pomoc, rozvojové projekty nebo finanční pomoc Myanmaru/Barmě a aby zajistily, že tato pomoc nebude přínosem pro armádu a nepřispěje k dalšímu porušování lidských práv; vyzývá k poskytování přeshraniční humanitární pomoci a přímé podpory místním organizacím občanské společnosti, zejména etnickým organizacím;

12. vítá sankce, které Rada uvalila na členy Tatmadaw a jejich podniky; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, členské státy a Komisi, aby zavedly další cílené sankce proti osobám odpovědným za nejzávažnější případy porušování lidských práv v Myanmaru; vyzývá Radu, aby na sankční seznam doplnila obchodníky se zbraněmi Nainga Htuta Aunga, Aunga Hlainga Ooa a Sita Tainga Aunga za jejich úlohu při obstarávání zbraní a vybavení pro vojenský režim; vyzývá Komisi, aby zvážila všechny nezbytné sankce vůči myanmarskému režimu; žádá, aby byla přijata nezbytná opatření s cílem zajistit, aby tyto sankce neměly nepříznivý dopad na pracovníky a běžné občany;

13. je znepokojen výjimkami ze sankcí, které hospodářským subjektům umožňují provádět finanční transakce se společností Myanma Oil and Gas Enterprise; vyzývá k lepší mezinárodní koordinaci sankcí, včetně koordinace s regionálními partnery;

14. naléhavě vyzývá Radu, aby na seznam fyzických a právnických osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření, zařadila kromě jejích členů i Státní správní radu jako subjekt, s cílem zajistit, aby na seznamu byly všechny subjekty pod kontrolou Státní správní rady, a zakázat finanční toky z Evropské unie, z nichž tyto subjekty mají prospěch;

15. zdůrazňuje, že místní a nadnárodní podniky působící v Myanmaru/Barmě musí dodržovat lidská práva a přestat pachatelům umožňovat jejich porušování; důrazně v tomto ohledu vyzývá podniky se sídlem v EU, aby zajistily, že nemají žádné vazby na myanmarské/barmské bezpečnostní síly či na jejich jednotlivé členy nebo subjekty, které jsou jimi vlastněny či ovládány, a aby přímo ani nepřímo nepřispívaly k zásahům armády proti demokracii a lidským právům; vyzývá podniky se sídlem v EU, včetně mateřských holdingů a dceřiných společností, aby okamžitě přerušily veškeré vztahy se společnostmi spojenými s armádou; vyzývá Komisi a členské státy, aby s ohledem na současnou situaci posoudily a přijaly vhodná opatření k identifikaci, prevenci, ukončení, zmírnění nebo nápravě jakéhokoli potenciálního nebo skutečného porušování lidských práv, které by podniky působící v EU mohly v Myanmaru způsobit, přispívat k němu nebo s ním být přímo spojeny; vyzývá Komisi a členské státy, aby do navrhované směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti začlenily rozšířené a konkrétní povinnosti v oblasti náležité péče pro podniky působící ve vysoce rizikových oblastech včetně oblastí zasažených konflikty a oblastí, které jsou citlivé z hlediska životního prostředí;

16. vyzývá členské státy a přidružené země, aby zachovaly embargo na přímé a nepřímé dodávky, prodej a převod veškerých zbraní, munice a dalšího vojenského, bezpečnostního a sledovacího zařízení a systémů, včetně jejich tranzitu, přepravy a zprostředkování, a také na zajišťování výcviku, údržbu a poskytování další vojenské a bezpečnostní pomoci; zdůrazňuje, že je třeba, aby Mezinárodní trestní soud situaci dále prošetřil;

17. naléhavě vyzývá EU a její členské státy, aby zvýšily tlak na Radu bezpečnosti OSN, aby vyjednala návrh důrazné rezoluce o uvalení komplexního celosvětového zbrojního embarga na Myanmar;

18. vybízí zvláštního zpravodaje OSN pro lidská práva v Myanmaru, aby se i nadále zabýval pronásledováním novinářů a aby podnikl kroky k ukončení tohoto velmi znepokojivého trendu; vyzývá OSN, aby porušování svobody sdělovacích prostředků zahrnula do svého nezávislého vyšetřovacího mechanismu pro Myanmar a aby podpořila veškeré možné iniciativy s cílem uvalit sankce na vojenský režim a pohnat osoby odpovědné za otřesné porušování lidských práv, k němuž v současné době v Myanmaru dochází, k odpovědnosti;

19. vyzývá EU a její členské státy, aby prozkoumaly všechny možnosti dosažení spravedlnosti a pohnání k odpovědnosti za závažné mezinárodní zločiny spáchané bezpečnostními silami, včetně zločinů proti lidskosti spáchaných v době po převratu, jakož i zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a genocidu, které byly spáchány v Rakhinském státě a dalších etnických regionech v průběhu desetiletí, a to tím, že podpoří Radu bezpečnosti OSN, aby tuto záležitost postoupila Mezinárodnímu trestnímu soudu;

20. důrazně odsuzuje popravy příslušníků opozice a opakuje svůj ostrý nesouhlas s trestem smrti;

21. důrazně vyzývá vojenskou juntu, aby zrušila veškeré právní předpisy, které by mohly ohrozit svobodu sdělovacích prostředků, a aby přestala omezovat právo myanmarského lidu na svobodu projevu, a to jak na internetu, tak mimo něj, což zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a poskytovat informace;

22. konstatuje, že pětibodový konsensus nevedl k žádným výsledkům, a vyzývá sdružení ASEAN, aby uznalo, že junta Mina Aunga Hlainga není spolehlivým partnerem; naléhavě vyzývá sdružení ASEAN a jeho členy, aby s vládou národní jednoty vyjednali novou dohodu o krizi v Myanmaru a aby k této nové dohodě zajistili donucovací mechanismy, aby bylo možné dosáhnout udržitelného a demokratického řešení krize v budoucnu;

23. odsuzuje Rusko a Čínu za poskytování politické, hospodářské a vojenské podpory myanmarské juntě;

24. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení úřadujícímu prezidentovi Duwovi Lashimu Laovi a vládě národní jednoty Myanmaru, výboru zastupujícímu svazový parlament Pyidaungsu Hluttaw, státní poradkyni Myanmaru, ozbrojeným silám Tatmadaw, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Komisi, Radě, vládám a parlamentům členských států, členským státům Sdružení národů jihovýchodní Asie, generálnímu tajemníkovi Sdružení národů jihovýchodní Asie, Mezivládní komisi pro lidská práva Sdružení národů jihovýchodní Asie a generálnímu tajemníkovi OSN.